

tzv. národních židů). Poukázal na dva modely konstrukce historie ve vztahu k většinové kultuře. Posledním z referátů na této konferenci, který je třeba zmínit, byla prezentace internetové databáze českých a moravských židovských hřbitovů Achaba Haidlera z Domů života v Ústí nad Labem. Cílem připravované internetové databáze je zdokumentovat stav židovských nekropolí a zachytit jak textově tak i obrazem dosud dochované náhrobky (okolo 150 tisíc náhrobních kamenů z 340 židovských hřbitovů, v současnosti je zdokumentováno asi 20 židovských hřbitovů). Daná databáze KEŠET má zároveň umožnit fulltextové hledání podle zhruba 20 nejruznějších ukazatelů.

Uvedený přednáškový cyklus se setkal s velkým zájmem a ohlasem ze strany (česky i anglicky mluvícího) posluchačstva. Umožnil setkání a vzájemnou výměnu zkušeností mezi odborníky, kteří se problému vzájemného ovlivňování židovské, české a slovenské kultury věnují jednak na bázi akademické, jednak při své práci v židovských muzeích či archívech.

Jana Kružíková

Tvář první republiky – válečný a poválečný vývoj Plzeň, 28. 6. 2002

Součástí světového kongresu „Transformace české a slovenské společnosti na prahu nového milénia a její úloha v současném globálním světě“ byl vedle výše uvedeného přednáškového cyklu o židovské kultuře rovněž přednáškový cyklus „Tvář první republiky – válečný a poválečný vývoj“, který proběhl 28. 6. 2002 v Americkém centru v Plzni. V rámci tohoto cyklu vystoupilo šest přednášejících. Z oněch šesti příspěvků

se tři týkaly mýtů, které se pojí s první republikou a důvodů této mytologizace, dva se týkaly osvobození Plzně v r. 1945 a jeden příspěvek pojednával o kulturních dějinách první republiky.

Referát o vzniku ČSR a mýtu českého národa přednesla Blanka Soukupová z Karlovy univerzity v Praze. Věnovala se v něm výkladu upevnění a proměny tradičních českých stereotypů, autostereotypů a mýtů a vzniku nových obrazů a stereotypů v období vzniku první republiky. Ve svém referátu analyzovala rovněž českou reflexi jiných států, národů a etnických menšin, identifikaci přátel a nepřátel.

Obsahově blízký příspěvek k tomuto referátu pronesla Eva Broková z Masarykova ústavu AV ČR, v němž poukázala na dezinterpretaci některých klíčových pojmů a událostí týkajících se především r. 1918, 1938 a 1945. Upozornila v něm na politicky účelové a falešné výklady, které vznikaly rovněž po r. 1989. Ve svém příspěvku se věnovala především interpretacím a dezinterpretacím týkajícím se např. sebeurčení na konci první světové války, slibu tzv. švýcarizace československého národa a státního národa, pitzburské dohody, pojetí a postavení menšin, zejména německé, významu autoritativního potenciálu první republiky, popírání demokratičnosti českého národa, výkladu negativních postojů německého obyvatelstva vůči ČSR, významu mnichovské dohody, důvodů vedoucích k odsunu atd.

Výkladem pojmu mýtus, tzn. tomu, jakým způsobem se minulost mění v mýtus, jakými mechanismy se paměť traduje a jakou roli hraje paměť tradovaná mýtem v dnešní době, se ve svém příspěvku „Těšínsko: mýtus (jenom) první republiky“ zabýval Jakub Grygar z Fakulty humanitních studií v Praze.

Tomáš Jílek z FPE ZČU v Plzni se ve svém příspěvku zabýval postupem amerických jednotek v dubnu a květnu 1945, vojenskými operacemi směrem na Plzeň, taktikou amerických vojsk, živelným povstáním Plzeňanů i osvobozením Plzně 6. května Šestnáctou obrněnou divizí.

Osvobození Plzně americkou armádou bylo rovněž tématem příspěvku Jana Kumpery, také z FPE ZČU v Plzni, který ve svém příspěvku přečetl pět dokumentů, diplomatických a zpravodajských zpráv o osvobození západního Československa, zvláště Plzně z konce dubna a začátku května 1945. Předložené dokumenty dokládaly kromě celkem známé Churchillovy prozíravosti v případě Československa důrazný postoj amerického ministerstva zahraničí, které počátkem května 1945 velice naléhavě prosazovalo postup americké armády až k Labi a Vltavě včetně osvobození Prahy, a to ještě 5. května, v předvečer osvobození Plzně. Memoranda ministerstva předložená v této věci prezidentovi svědčí o tom, že nejen Churchill, ale též alespoň část amerického vedení si plně uvědomovala politicko-psychologické důsledky amerického podílu při osvobození Československa.

Poslední z uvedených šesti příspěvků pronesl Martin Franc z Výzkumného centra pro dějiny vědy. Týkal se kulturních dějin první republiky. Autor se v něm snažil zmapovat zpracování jednotlivých oblastí kulturních dějin první republiky a poukázat na oblasti kulturních dějin první republiky, které jsou dosud zpracovány pouze povrchně či jednostranně.

Po každém příspěvku následovala bohatá diskuse, které se účastnili jednak odborníci v daném oboru, především historici, jednak pamětníci válečných

a poválečných událostí z řad posluchačstva. Čas určený pro tento přednáškový cyklus se ukázal jako zcela nedostačující, protože každý příspěvek vyvolal řadu otázek a připomínek, což je snad dokladem toho, že první republika je stále aktuálním tématem, s kterým se poji nejen řada mýtů, ale i otazníků.

Jana Kružíková

Postavení romského nevládního sektoru z hlediska participace na životě občanské společnosti. Beroun, 6.– 8. září 2002

Tento třídní seminář uspořádalo Sdružení DŽENO (sdružení pro obnovu a rozvoj tradičních romských hodnot), v čele se svým předsedou Ivanem Veselým, který všechny přítomné přivítal a stručně vysvětlil záměry a cíle tohoto setkání.

Hlavním úkolem byla zejména výměna informací a zkušeností mezi romskými představiteli jednotlivých regionálních organizací a také navázání následné spolupráce mezi nimi. Po celou dobu diskusí, předkládání návrhů a řešení současné situace v problematice romské otázky měli všichni na paměti jednu důležitou věc – veškeré regionální romské organizace by se měly sjednotit v jeden celek, který by pak zastupovala nově zvolená a sestavená „reprezentace romského nevládního sektoru v České republice“.

Důležitost vzniku této asociace, jejíž program by vycházel z tradičních hodnot a potřeb Romů, by spočívala také ve spolupráci se zástupci Evropské unie, kteří budou podporovat romské projekty.

Asociace by měla do budoucna také vytvářet mezi jednotlivými organizacemi informační systém. Ten by měla mimo